

Arkivsaksnr. 23/09350-1
Saksbehandler Erling Myrland

Saksgang
Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato
13.06.2023 90/23
21.06.2023

Etablering av selskapet Grøtsund industripark AS

Kommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Grøtsund Industripark (GIP) etableres som aksjeselskap, eid 50 % av Tromsø Kommune og 50 % av Tromsø Havn KF v/TH utvikling AS. Formålet er å utvikle og bygge Grøtsund til en industri- og næringspark.
2. Tromsø kommunes andel av aksjekapitalen tilsvarer 250 000 kroner, foreslås dekket inn ved bruk av disposisjonsfondet jf. vedlagte bevilgningsoversikt drift og bevilgningsoversikt investeringer.
3. Kommunestyret skal forelegges ny sak vedrørende følgende hovedpunkter og avklaringer:
 - a. Selskapets formål og eiernes mål med eierskapet
 - b. Eierskapsmodell
 - c. Hvem som skal sitte i selskapets styre
 - d. Finansiering av selskapet
 - e. Aksjonæravtale

Stig Tore Johnsen
Kommunedirektør

Hva saken gjelder

Saken gjelder opprettelse av Grøtsund Industripark AS med formål om å utvikle, og på sikt bygge ut havnen på Grøtsund til en industri- og næringspark.

Saksutredning

Bakgrunn

Det har vært arbeidet med å utvikle Grøtsund som industriområde siden 2005, blant annet gjennom arbeidsgrupper og eksterne utredninger. Den siste masterplanen fra 2021, skisserer spennende industrielle muligheter. Kommunen, fylkeskommunen, Tromsø Havn, Energiklyngen i Nord og Næringsforeningen i Tromsøregionen har deltatt i disse arbeidene. Konseptvalgene har derfor bred og god forankring.

Grøtsund industripark er et godt Tromsø-prosjekt og arbeidet så langt har krevd, og vil fremover også kreve, betydelig lag-arbeid fra både kommunen, næringsliv og kunnskapsmiljøene.

Kommunestyret i Tromsø kommune fastslo i sin strategiske næringsplan 2014-2020 at Grøtsund kan bli Tromsøs industrielle lokomotiv, og en viktig del av både den maritime infrastruktur og byens næringsutvikling.

En industripark på Grøtsund vil også kunne bli viktig for utviklingen av Tromsøregionen som en "energihub" i Nord. I områdeplan Nord har Statnett pekt på et mulig behov for en ny 420 kV-ledning mellom Balsfjord, Skillemoen og Skaidi. Et alternativ er å gå via Tromsø og da Grøtsund for å legge til rette for en stadig økende etterspørsel etter elektrisitet i vår region. En slik løsning vil ytterligere forsterke attraktiviteten til Grøtsund., ikke minst i forbindelse med den kommende satsningen på havvind. Norsk Industri har pekt på nettopp Grøtsund som et meget aktuelt sted for landaktiviteten.

I tråd med de politisk vedtatte målsetningene for Grøtsund, har Tromsø kommune, Tromsø Havn KF og Pro Tromsø AS det siste året arbeidet målrettet med å oppsummere status og sikre videre fremdrift i prosjektet. Målet har vært legge til rette for at det kan fremmes en sak for politisk behandling om det videre arbeidet med å utvikle Grøtsund industripark, til det beste for Tromsø by og regionen.

Som ledd i dette arbeidet har man i søkt ekstern bistand fra Advokatfirmaet Selmer AS. I deres notat (**vedlegg 1**) vises det til noen sentrale suksesskriterier for å lykkes med satsningen. Det gis også tilrådninger for det videre arbeidet, omtale av noen sentrale problemstillinger det må vies særlig oppmerksomhet rundt, og betydningen av å få etablert et aksjeselskap som kan ta arbeidet videre. I dette ligger også at det velges styremedlemmer som i sum innehar den nødvendige og riktige kompetansen for å utvikle en industripark av nasjonal betydning. En slik tilnærming er også i overensstemmelse med ambisjonene kommunen har fastsatt igjennom eierskapsmelding 2021 del 1, vedtatt av kommunestyret 15.12.21. I eierskapsmeldingen del 1 fremkommer det at styret i kommunale selskaper og foretak "skal være kjennetegnet av kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets / foretakets egenart og kommunens formål med eierskapet."

Kommunedirektøren tilslutter seg denne vurderingen og anser etableringen av et aksjeselskap som et nødvendig neste steg i prosessen å realisere Grøtsund til en industri- og næringspark.

Saken behandles for øvrig i Havnestyret i Tromsø Havn KF i forkant av kommunestyrets behandling 21.06.23.

Havnestyrets vedtak vedlegges saken når dette foreligger.

Gode forutsetninger

Grøtsund (Plan 1642) har mange gode forutsetninger til å være et signaturprosjekt for Tromsø og et utstillingsvindu for et grønt industriløft både nasjonalt og internasjonalt. Etablering av et moderne industriområde med en fremtidsrettet maritim profil, vil kunne få stor betydning for byen når det gjelder å tiltrekke kunnskapsbasert virksomhet, nye grønne industrier og ikke minst relevant arbeidskraft.

Det er flere faktorer som taler for at prosjektet bør ha gode muligheter for å lykkes:

- Grøtsund har umiddelbar nærhet til en funksjonell og godt beskyttet industrihavn med gode dybdeforhold og flere seilingsleder
- Store områder er allerede regulert/avsatt til et maritimt rettet industriformål
- Tett samarbeid mellom grunneierne Tromsø kommune og Tromsø havn, samt det lokale og regionale næringslivet og UIT.
- Tromsøs forutsetninger som logistikk- og energihub i nord med tunge kunnskapsmiljøer og en ung høyt utdannet befolkning som gjør rekruttering enklere enn mange andre steder i nord

Grøtsund Industri- og næringspark med en grønn profil vil dessuten kunne være relevant for å nå nasjonale mål og strategier i det grønne skiftet Her vil Tromsø kunne ta en viktig posisjon for å sikre norsk konkurransevne i samfunnets omlegging til langt mer bærekraftig industri, logistikk og andre infrastrukturtjenester.

Konkret betyr dette at prosjektet kan formes slik at det bidrar til å realisere de politiske prioriteringer som Stortinget setter. Det kan i denne sammenheng også vises til regjeringens vektlegging av at nordområdene som Norges viktigste strategiske satsingsområde. Dette innebærer en kraftfull satsing fra regjeringen på tvers av flere sektorer, som utdanning og forskning, ressursforvaltning, næringsliv og samferdsel.

I lys av dette peker advokatfirmaet Selmer AS i sin utredning på fire punkter som vil ha innvirkning og vil kunne forme prosjektet.

De bemerker særlig om fire forhold:

- Sikkerhetspolitikk og geopolitikk. Internasjonale spenning mellom stormaktene og krig i Europa gjør at nordområdenes betydning i norsk politikk bare vil øke. Vi tror at den internasjonale delen av norsk nordområdepolitikk vil endre seg. Det vil bli sagt mindre, men gjort mer. Tromsøs betydning og plassering er av stor strategisk betydning og myndighetenes syn på utviklingen av Grøtsund Industripark vil og bør preges av dette.

- *Utvikling av gode samarbeidsprosjekter offentlig/privat krever sterk og gjensidig tillit mellom politikk og næringsliv og mellom sentrum og periferi. Den er ikke så sterk som den har vært. Grøtsund Industripark vil derfor være tjent med å være et "utstillingsvindu" for den norske modellen med god rolleavklaring mellom offentlige oppgaver på den ene side og næringsliv og kapital på den andre. Det taler blant annet for tidlig synliggjøring av finansinstitusjonenes forventninger til de som søker kapital og av hva som skal til for å ta investeringsbeslutninger. Det er også nyttig med en tydelig rolle for forsknings- og utdanningssektoren. Den nasjonale delen av norsk nordområdepolitikk vil trenge nye store og synlige prosjekter.*

- *Samferdselspolitikk og infrastruktur. Regjering og Stortinget utvikler et mer nøkternt syn på samferdsel og infrastruktur. Helt nødvendig oppgradering av veier, havner og annen infrastruktur (særlig på energisektoren) må organiseres med bedre forutberegnelighet og ikke minst bli mer kostnadseffektiv. Det vil favorisere utvikling av ny infrastruktur i etablerte områder og i byene. Dette bør prege prosjektplanene.*

- *Bærekraft og ansvarlig ressursbruk. Prosjektet vil blant annet nytte godt av at man tidlig flagget ambisjoner om sirkulærøkonomi. En klar bærekraftstrategi for prosjektet kan koples både til norsk samarbeid med EU om disse tema og til norsk strategi for sirkulærøkonomi som ennå ikke har funnet sin form politisk.*

Behovet for et utviklingselskap

Hovedargumentet for opprettelsen av et utviklingselskap er behovet for å komme over i en mer målrettet og operasjonell fase i utviklingen av en industri- og næringspark på Grøtsund.

I denne fasen anses det som hensiktsmessig å etablere et selskap som skal ha til formål å drive frem utviklingen av næringsparken på Grøtsund. Selskapet må således utvikle en konkret forretningsplan for hvordan næringsparken skal operasjonaliseres, hvilke virksomheter det er ønskelig å få til å etablere seg på Grøtsund, bidra til lokal og nasjonal kunnskap om prosjektet, og sikre opparbeidelse av nødvendig infrastruktur.

Målsettingen for utviklingsarbeidet på Grøtsund, er å utvikle en fremtidsrettet, attraktiv og velfungerende næringspark. Næringsparken skal bli den prefererte lokasjon for de fremste selskapene både i regionen og nasjonalt. For å lykkes i dette arbeidet, må eiendommene i bakkant av havnevirksomheten klargjøres for utvikling slik at de kan bebygges og huse aktørene som skal inn i næringsparken. Videre må det utformes et tydelig konsept som legger føringer for hvilke aktører det er ønskelig at etablerer seg i næringsparken, og det må legges en strategi for å nå disse.

For å gjøre utviklingselskapet i stand til å møte sin formidable oppgave, må selskapet utstyres med nødvendig og riktig kompetanse, tilstrekkelig handlingsrom og et økonomisk fundament som kan utløse potensialet på Grøtsund.

Ved et delt eierskap blir det viktig å få på plass de riktige styringsverktøyene særlig i aksjonærvtale og vedtekter. I denne sammenhengen er det viktig å understreke at styrets oppgave ikke vil bli å sikre henholdsvis Tromsø Havn KF og Tromsø kommunes eierinteresser, men industriselskapet og Tromsø-samfunnets interesser.

I tråd med forutsetningene i havne- og farvannsloven skal havneoperatøren på Grøtsund fortsatt være Tromsø havn KF.

Utviklingsselskapet er derfor ikke tiltenkt å ha et operativt ansvar for selve havnevirksomheten på Grøtsund.

Veien videre

Dersom kommunestyret vedtar opprettelsen av et utviklingsselskap gjennom Grøtsund industripark AS vil kommunedirektøren komme tilbake med én eller flere saker til kommunestyret for behandling. Her må blant annet selskapets formål og eierskapsmodell, samt eiernes mål med selskapet fastsettes, utvelgelse av styremedlemmer, finansiering av selskapet og verdifastsettelse av tomter. I tillegg må det utformes en aksjonæravtale.

Denne bør blant annet regulere:

- formålet med eierskapet, forhold til utbytte og økonomiske og operasjonelle milepæler.
- hvorvidt det er adgang til å få andre aksjonærer enn stifterne
- prinsipper for valg av styremedlemmer, herunder hvem som skal utpeke styreleder eventuelt med dobbeltstemme
- forholdet mellom styret og generalforsamling i saker om salg av eiendom, låneopptak eller inngåelse av større avtaler
- spørsmål om ytterligere innskudd, utover aksjekapital, og om det skal stille garantier eller gis sikkerhet
- forholdet ved eventuelle emisjoner og om en aksjonær kan la seg utvanne
- adgang til overdragelse av aksjer

Konklusjon

For å sikre en hensiktsmessig fremdrift i arbeidet i en operasjonell fase i utviklingen av en industri- og næringspark på Grøtsund, anbefales det på bakgrunn av det ovenstående at utviklingsselskapet Grøtsund industripark AS etableres.

Vedtakskompetanse

Kommunestyret

Vedlegg

Notat Selmer

Bevilgningsoversikt §§ 5-5

Bevilgningsoversikt §§ 5-4